

A VASÁR NAP
CIKKEI

TÁNCICS MIHÁLY:

A sötétség rabjának szenvedése
és nyomorúsága 21

KEMÉNY ISTVÁN:

Charles Lamb, London szerel-
mese és a Shakespeare-mesék 22

ZILAHY LAJOS:

Új tizparancsolat a mai húszéve-
seknek 23

THOMAS GARRIGUE MASARYK:

A modern öngyilkosság 23

JUHÁSZ ANDOR:

Goethe utolsó leszármazottja, aki
császárvadász főhadnagyból lett
béres 24

SEBESTYÉN EDE:

Attila hún király, mint tíz nagy
opera hőse 25

FALUDY GYÖRGY verse:

Az életem —, utána pont 26

ANDERSEN GYÖRGY:

Páneurópai trükkfilmek és egyéb
hírek a Szajna partjáról 27

KERÉKY ANNA MÁRIA:

Egy férfi, aki nem akar (Regény-
részlet) 27

KASTNER JENŐ egyetemi tanár:

Pázmány Péter nyolc éve a gráci
egyetem katedráján . . . . . 28WALTER WHITE néger költő elbe-
szélése:

A kova tüzet fog 29

RELLE PÁL:

Gondolatok az életről, világról,
emberekről; Eisler Mihály Jó-
zsef új könyve 29

KERTÉSZ ERZSÉBET elbeszélése:

Két orvosi vizit 30

ANNA főhercegnő:

A család problémája 1935-ben 31

FÜLÖP MARGIT:

Kávé, tea és egyéb italok 32

P. VÁGÓ ZSÓFIA:

Rajzok a divatról 32

Ötven éve halt meg Táncsics Mihály,
az első magyar szocialista

„A sötétség rabjának” szenvedése és nyomorúsága

Táncsics Mihály úgy él mindnyájunk képzeletében, ahogyan a középiskolai tanulmányok során, mint futó képet elének vetítették: a negyvennyolcas forradalom március 15.-én diadalittas tömeg vállán vonul végig a városban a hős mártír. Többet alig tudunk róla, pedig nem érdektelen figura kulturális és lélektani szempontból sem ez az ember, aki ötven esztendeje pihen a Kerepesi temetőben.

Furcsa szerzet volt Stancsics Mihály, ahogy eredetileg hívták a nép-apostolt. Törhetetlen lelkesedése, roppant akaratereje, hősies mártírsága ellenére is van a lényében valami groteszk. Egy elrajzolt — nem vérengző — Marat és egy Don Kihote-epigon figurájából levődik össze a késői szemlélő számára.

A libapásztor utja
a betű birodalmáig

Nagyon szegény jobbágy-ember fia volt Stancsics Mihály. Négyesztendőskorában árvaságra jutott és ettől kezdve a száraz kenyérrel is a maga erejéből kellett megszereznie. Libapásztorának szegődötték szülőfalujában, a Veszprém-megyei Ácsteszéren. Így tengődik, rongyosan, éhezve tízéves koráig. Közben eljárt az iskolába, de még a betűvetést meg az olvasást is alig-alig tanulhatja meg, mert a tanítómasternek egyéb kedvtelése van, mint a gyermekek oktatása. Hétszámra vadászni járogat, vagy a barátaival mulatozik és a felesége foglalkozik helyette a neveléssel. Az asszony azonban maga se nagyon ért a tudományokhoz és inkább a ház körül foglalkoztatja a gyerekeket, mintsem hogy tanítaná őket.

Ahogy egy kicsit felcseperedik a kis Misi, aki közben libapásztorból kanásszá avanzsált, beáll szolgaleánynek és néhány esztendőn át az istálló körül zajlik le az élete. Aztán össze-

szólalkozik egy nagyobb legénnyel és kiteszik a szűret. Szerencsére nyár van és így hamarosan foglalkozáshoz jut, mint kukoricacsász. Ősszel aztán beáll takácsinasnak. A műhelyben, a tudálos iparos-környezetben ébred fel a lelkében a betű utáni vágy. Minden áron tanulni szeretne a kis inasgyerek, aki időközben azt a keveset is elfelejtette már, amit a falusi tanító feleségétől megtanult. Mihelyt felszabadul és mint takács-segéd több idővel rendelkezik, éjszakánként a maga erejéből írni-olvasni tanul. Minden vágya az, hogy tovább művelje magát, de „ismerős és pártfogó nélkül tévelyeg” a világban és így keserves küzdelem árán jut csak előre. Végre tizenkilenc éves korában mégis felveszik a budai preparandiába. Ez az első eredmény életében, amit makacsul kitartó akaratának és lelkesedésének köszönhet.

Most már tanulhat, de az a baj, hogy a betű csak a szellemet táplálja és a test is követeli jogait. *Egy hétre egy huszasos kenyeret vásárol magának, ez az egész tápláléka, miatt Pesten iskolába jár.* A kenyérre meg az egyebekre való úgy keresi meg, hogy szabad óráiban fát vág a pesti polgárok számára. Később Kállay Istvánék segélyezik, mert az elemista Kállay Bénéval korrepetálgat.

Még mindig tovább akar tanulni — főleg a latin nyelvet szeretné bírni — és beiratkozik a kecskeméti gimnáziumba. De itt nincs sokáig maradása, mert az egyik tanár állandóan „kend”-nek szólítja és önérzete ezt nem képes elviselni. Nemcsak magának, hanem a fajtájának a lenézését látja ebben a megszólitásban. Otthagynja hát Kecskemét városát és Nyírára megy, azzal a melléccellal, hogy közben tótul is megtanul majd. Egy év múlva visszakérül Pestre, itt folytatja fantasztikus nyomorgását és megkezdí irodalmi működését.

A „népíró” harcai

A nagytekintélyű szerkesztők és kiadók, akikhez minduntalan bekopogtat a kopott ruhájú, izgatott beszédű Stancsics Mihály, meglehetősen félvállról kezelik szegényt és bizony afféle kelekótya hebrencsnek tartják, világmegváltó szándékaival nem sokat törődnek és cikkeiket nehezen közlik. De ez nem veszi el a kedvét, fáradhatatlanul körmőli tele az árkusokat és lelkesen harcol a toll fegyverével szemlalmi ellen. 1831-ben nagy tisztség éri, mert pályadíjat nyer a magyar nyelvéről írott munkájával. Ezután jobban megbecsülik, de nagy termékenysége miatt „a magyar írók legmohóbbikának” csúfolják.

Életének következő állomása Erdély, ahol legnyugodtabb éveit tölti — az egyetlen időszak az életében, amikor gond nélkül él — mint Teleki Sándor gróf nevelője. Közben egyre-másra gyártja filológiai és kritikai értekezéseit, röpiratait az elnémetesedés ellen, az osztálykülönbség ellen, a földműves munkásság érdekében és egyuttal tankönyveket ír. Többek között egy magyar-német társalgási könyvet is összeeszkábál, amiből utóbb nagy baj származik. A könyv ugyanis meglehetősen terjed, — állítólag a Palatinus gyermekei is ebből tanulnak magyarul — mignem egy szép napon feljelentés megy a hatóságokhoz, amelyben felháborodva közlik, hogy a társalgási könyvben ilyen lázító mondat szerepel, hogy „minden ember

egyenlő”. A szegény cenzort, aki a könyvet engedélyezte, felmentik állásától és a szerzőnek ez alkalommal először gyűlik meg a baja a magas hatóságokkal. Szerencsére ép bölgyel megusza a bajt, — alkalmasint a Telekiek protekciója révén.

Erdélyben írja meg „Pazardi” című filozofia gúnyregényét, amelyet „a sokat és méltánytalanul üldözött zsidó nemzetnek” ajánl. Ezt a könyvét is elkobozzák, mint ahogy ez a sors érte alkotásainak nagyrésztét.

Következő műve, az erkölcsi tanításokat tartalmazó „Fényképek” már Pesten és Kolozsvárott is megjelenik és kivételesen megmenekül az elkobzástól, éppen úgy, mint az „Alkalmi köszöntések”, amelyet alkalmasint kizárólag pénzszerzés céljából írt volt.

Ezidőtájt már Pesten tartózkodik, ahol egy kis kört szervez maga köré és ebben agítál eszméi mellett a demokrata tanok apostola. Tanításai bámulatos gyorsan átszivárognak a nép közé, ahol termő talpra találnak. A felettes hatóságok persze rossz szemmel nézik ezt az apostolkodást és Stancsics úr neve a felforgatók között szerepel a feketelistán.

A reformátor hittételei

Egy idő múlva már nem találja kielégítőnek a szóbeli agitációt és akkor, 1842-ben,

megindítja a „Népkönyv”-sorozatát, amelyben a munkásság és a parasztság számára ír népszerű „felvilágosításokat”. Ő maga katekizmusnak mondja írását. Népies stílusban, — enyhe káromkodásokkal fűszerezve — mondja el véleményeit és tanácsait, rámutat a hibákra és megoldási lehetőségekre, — teszi pedig mindezt a naivitás és bölcsesség furcsa keveredésével, de mindenkor lelkesen és meggyőződéssel fűtöten.

Többek között felháborodva írja: „*ügy látszik Bécsben egynehány ember csak úgy alkudozik fölöttünk, mintha mi csupán marhák volnánk*”, — de csak a bécsi kamarillát szidja, a király személyét megvédi: „*ügy látszik felséges királyunk nem tud erről semmit, mert ő hosszabb idő óta minden igaz magyarnak sajnálkozására beteg, legalább rossz egészségben sínylődik: de a ki Istene van, azon urak rosszul számítanak!*”

Tanításai nagyon reális alapon nyugszanak és a realitást állandóan hangsúlyozza, például ilyenképpen: „*Miként üdvözüljön majd a lélek akár magánosan, akár a testtel együtt a másvilágon, arról sokféle katekizmust írtak: de hogy miképpen boldoguljon az ember ezen a világon egyszerűen mind, azzal keveset törődtek a tanítók, pedig ebben már bennvagyunk, következetesen igyekednünk kellene itt is boldogulni.*”
Én tehát evégből írtam e kis katekizmust.”
Majd így buzdítja híveit: „*Ne gondoljátok, hogy csupán azért, mivel itt e földön boldogultatok, a másvilági üdvösséget el nem nyerhetitek! Hiszen ha csak úgy lehetne mennjországba jutni, hogy itt elsanyargassa magát az ember, koplaljon, éhezze, fázzék, szóval nyomorogjon: akkor lelkitanítóitoknak, a plébánosoknak, apátságoknak és püspököknek is magukat sanyargatniok kellene . . . pedig koplalnak-e, észrevehetnék ezt rajtok?”*

Nemcsoda, ha az ilyen beszéd ingerelte a klerust és más beszédei egyéb magasabb tényezőket. Érdekes, hogy a reformátor, aki kétségtelenül önzetlenül harcolt az alsóbb néposztályok nivójának emelkedéséért, önkéntelen reklámot csinál az egyik akkori napilapnak (Pesti Hirlap), amikor lekérte köti az embereknek, hogy minden falu legalább egy példányban járassa az ujságot. Sokat hadakozik Népkönyvében a cenzura ellen és hosszas magyarázat után ismételtlen leszögezi, hogy: „*nincs biztosabb, sikeresebb mód a rossznak kiirtására, mintha tüstént megtámadhatni minden gazságot, ha nyilvánosságra hozatik minden becstelen és gonosz tett.*”

A vallástantást is revízió alá veszi, hangsúlyozza, hogy a legfontosabb tanítás, ami benne van a Szentírásban, a „toldalékok”, amiket Jézus nem tanított, csak másodrendűek, „mert ha Jézus és az apostolok szükségesnek tartották volna, ők is prédikálhatták volna és a Szentírásba is betették volna”. Kilenc pontban foglalja össze azokat a tételeket, amelyek nincsenek benne a Szentírásban. Azt mondja, nincs benne a Szentírásban, hogy „vallásunk rómainak nevezessék”, hogy „pápnak kell lenni, de sőt még papokról sem szólt Jézus”, hogy bármely nemzetnek a római pápától kell függnie, nincs benne a Szentírásban, hogy „nagy méltóságú kardinálisok, gazdag érse-

kek és püspökök legyenek... hiszen Jézusnak és tanítványainak sem volt vagyonuk, mégis igen jól taníthatták a népet", nincs szó böjtölésről, ünnepekről (a zsidók hűségétől eltekintve) latin nyelvű mészést sem parancsol a Szentírás, nem rendeli, hogy a papoknak nőtlenségnek kell lenniük és nem rendeli a fülbegyónást. Mindezek után rátér arra, hogy lehet-e üdvözülni akkor is, ha valaki nem tartja be, illetőleg nem fogadja el a fent említetteket. És ráfelel, hogy feltétlenül, mert hiszen 659 mil-

lióval több a másvallásúak száma a földön, mint a katolikusoké és „bolondság volna azt hinni, hogy ez a sok ember mind elkárhozik, csak azért, mivel nem hiszi, nem tartja azt, amit a pápisták". A katolikus Stancsics Mihály így fejezi be a vallásról szóló elmélkedését: „A kölcsönös szeretet, jótétemény boldogítja a földön és üdvözíti a másvilágon és semmi más. Hiszen Jézusnak tanítása tulajdonképpen ide megy ki: aki nem hiszi, hogy csak a szeretet és jócselekedet boldogítja és üdvözíti, az elkárhozik“.

1857-ben kegyelmet kap Tánicsics Mihály, de három év múlva már ismét letartóztatják felségsértés miatt és 15 évi börtönre ítélik. Fegyőrök kísérik nagyobbik lánya ravatalához. A kiegyezés idején, Andrassy Gyula intervenciójára kiszabadul, de a szemvilágát otthagyja a börtön falai között. A népszerűség napja most egy időre újra ráragyog: Orosháza képviselőjévé választja, de kerülete hamarosan elfordul tőle szocialista elvei miatt. Néplapokat szerkeszt, írogat, illetőleg diktál a kisebbik lányának, mert már majdnem teljesen vak. Roppant nyomorúságban él, de bámulatos lelki erővel, Jób türelmével viseli embertelen szenvedéseinek láncolatát. Egy időre Ceglédre költözik, aztán megint visszatér Pestre és itt ágyának dől. Éveken át nem is kell fel többé.

Jóakarói úgy akarnak segíteni rajta, hogy gyűjtést rendeznek számára és műkedvelői előadásokat tartanak javára, majd sajtó alá rendezik műveinek összkiadását. Néhány kötet megjelenését még megérte, aztán 85 éves korában csendesesen elhunyt. Éppen ötven éve, hogy a tizenkét kötetes összkiadás kikerült a sajtó alól.

Szegény elhagyott „népíró" óriási tömeg kísérte a bodzafaucai halottasháztól a Kerepesi temetőbe és hantját elborították a virágkoszorúk. A Nemzeti Színház dalkara és az Acél dalárda énekszóval kísérte a koporsót, amely után a munkásegylet tagjai vonultak lobogókkal. A sírnál Hermann Ottó búcsúztatta a szocialista reformátort, akinek „keblében a honszerelmem lángja égett“...

A díszes temetés késő elégtétel volt a sokat szenvedett lélek számára. De talán maga a szenvedés volt az elégtétel, a jutalom, a szenvedést vállalta, mert a magamódján apostol volt, aki előítéletektől mentes, öntudatos nép boldogulásáért küzdött és igazságának meggyőződése fűtötte törhetetlen akarátát.

Rónay Mária

Pokol és mennyország

A Népközpont természetesen elkobozták és a sorozatnak szánt munka folytatása súlyos nehézségekbe ütközik. Stancsics nem kap kiadót, de még nyomdát sem, amely vállalná a következő kötet előállítását. Erre külföldre megy és ott nyomtatja ki művét. Kossuth tanácsára Horvátországban bujdosik üldözött elől és ott írja meg „Hunnia függetlenségét“, ami miatt 1846-ban elfogják, Budára hozzák és a bécsikapuuccal fogházba zárják. Innét szabadítja ki a forradalom diadalmas tömege 1848 március 15-én. A börtön pokla után a mennyországban képzelettel magát szegény, elgyötört ember, mialatt diadalmenetben hurcolják a megmámorosodott városra át.

Egyszerre rendkívül népszerű lesz Tánicsics Mihály (előző évben magyarosította meg a nevét), mindenütt ünneplik a hős mártírt és a méltánylás abban jut elsősorban kifejezésre, hogy egyszerre két kerület: a békési és a siklósi is megválasztja országgyűlési képviselőjéül. Tánicsics az utóbbi mandátumot tartja meg, de képviselősege mellett lapszerkesztést is vállal. A „Munkások Újságja“ című politikai hetilapot szerkeszti 1848 április 2-ától kezdve december végéig, az összeomlásig. Ez a lap megint csak vörös posztó volt a feudalizmusban gyökeredző urak szemében, mert ez volt az első elterjedt szocialista újság Magyarországon, mint ahogy Tánicsics Mihály volt az első magyar szocialista. Az internacionális proletármozgalom mégsem nézte jó szemmel, mert az ő szocializmusa erős nacionalizmussal párosult, amit külföldi eszmetársai sehogysem bírtak felfogni. Még a szomszédos osztrák szocialisták sem értették meg ezt a sajátos „magyar szocializmust“ és éppen ezért nem vették komolyan. Mint ahogy alig akadt valaki is, — a népen kívül — aki komolyan vette volna Tánicsics Mihályt. Ábrándozó, hóbortos különönek tartották általában a magyar munkásmozgalom úttörőjét és a legkomolyabb elemek körében is állandóan a gúny céltáblája volt. Amikor 1849-ben Jókai köre arról tanakodott, hogy hogyan ünnepeljék meg a márciusi forradalom évfordulóját, kacagva kiáltozták: „Zárjuk le újra Tánicsicsot és szabadítsuk ki ismét!“

A pince rabja

A szabadságharc után Haynau in effigie felakasztatja Tánicsicsot, aki ettől kezdve üldözött vadként bujdosik. Előbb a saját házában rejtőzik el, de itt állandó rettegésben él, mert bérlője, Prokota György kertes, folytonosan feljelentéssel fenyegetőzik. Innét tovább menekül Varga Ákos nevű barátjának ózsucai házába. Itt az a baj, hogy a ház nagyon rozszant állapotban van és minden lépés, minden mozdulat megrecscent a padlót, a zaj pedig elárulhatja a titokban rejtegetett foglyot, mert a házigazda egész nap nincs otthon és az „üres“ lakásból kiszűrődő láma gyanús... A szerencsétlen Tánicsics naphosszat mozdulatlanul kénytelen gubbasztani, — természetesen étlen-szomjan. A gonosz kertész, akit a bérlői szerződés lejártával Tánicsicsné kitesz a házból, végül csakugyan feljelenti a bujdosót, de szerencsére idejében sikerül neki továbbszöknie, egy derék svábnak, Theit Ferencnek a házába, ahol a padláson húzza meg magát.

Áldott lelkű felesége, aki varrásból tartja fenn a családot, minden áron haza akarja hozni férjét. Búvóhelyet készít hát számára a tömőuceai házában, olyképpen, hogy éjszakánként a szoba padlója alatt üreget ás és amikor már akkora ez a terület, hogy egy ágy, egy asztal és egy szék elfér benne, ide

rejt el férjét. Ebben a levegőtlen, sötét üregben él ettől kezdve nyolc éven keresztül a boldogtalan ember és mécsvilág mellett veti papírra ákom-bákom betűit. Mert reggeltől-estig ír, hirdeti eszméit és harcol elveiért a betűn keresztül.

Közben a felesége másállapotba kerül és második leányuk megszületik, a heroikus asszony vállalja az emberek megvetését és gúnyát, mert hiszen mindenki távollevőnek tudja a férjét és most erkölcstelen személynek bélyegzik a nőt, aki a bujdosó mártírt megcsalta...

Kétzben majdnem felfedezik Tánicsics rejtekhelyét. Egyszer házkutatást tartanak náluk és a padló alatti veremből felszűrődő pipafüst gyanút kelt. De az asszony lélekjelenléte megmenti a helyzetet: Tánicsicsné kijelenti, hogy a foga fáj és ő pipázott, hogy a füsttel enyhítse fájdalmát. Más hasonló alkalommal meg a katonákat vezető tiszt megkopogtja a padlót és kongó hangot hallva, követeli, hogy az asszony levezesse a pincébe. Tánicsicsné remegve engedelmeskedik a kényszernek. A tiszt lemegy, ránéz Tánicsicsra, aztán szó nélkül feljön, előre küldi katonáit és odasúgja az asszonynak: „En is magyar vagyok, ne féljen semmit!“

LONDON SZERELMESE

Charles Lamb emlékezetét elevenítetik mostanában. Éppen száz esztendeje annak, hogy elköltözött az élők sorából az angol irodalomnak ez az egyik legérdekesebb alakja. Az angol próza talán legnagyobb mesterének tartja őt az irodalom történetírása — annál érdekesebb tehát, hogy az angol határokon túlra újszólván csak egyetlen könyve került el. Az, amelyben Shakespeare darabjait dolgozza fel mese-formában, kisebb és nagyobb gyermekek számára.

A mese tartotta fenn tehát Charles Lamb emlékezetét száz esztendőn keresztül, amint hogy mesével kapcsolatban emlékeznek meg most Jakob Grimmről is, a két Grimm-testvér közül arról, akinek munkássága maradandó nyomot hagyott a német nyelvészet történetében. Jakob Grimm élete pályájától nagy fejezetek számolnak be, de Európaszerte őt is csak úgy ismerik, mint a meseköltőt, aki derűt és illuziót lopott annyi ezer és ezer gyermek fantáziájába. Tekintet nélkül arra, hogy ezek a gyermekek melyik ország határain belül születtek.

Visszatérve azonban Charles Lamb-ra: minden városnak megvan a maga irodalmi szerelmese. Érdekes volna egyszer ebből a szempontból végigböngészni az irodalomtörténet évszázadait és gombostűhegyre tűzni, melyik város kinek köszönheti azt, hogy véglegesen bevonult a irodalomba. Az irodalmi topográfia szemüvegén keresztül Charles Lamb is elnyeri az ő kétségbevonhatatlan helyét, hiszen egész életén keresztül London szerelmese volt. 1775-ben született, az angol főváros szívében, egy hatalmas bérkaszánya udvari lakásában, amelynek reggeli élete a környező templomok harangjainak zugásával kezdődött. Ötvenkilenc évet élt és két kivételtől eltekintve, sohasem lépte át szülővárosának határait. Amikor pedig életének végén London egyik külvárosában töltötte napjait, ismétlenül föllevenítette azokat az éveket, amikor a környező belvárosi szűk utcákon bámulta órákhosszat a kirakatokat.

Egy párizsi nyár

Korának alighanem egyik legkülönb koponyája volt és annál érdekesebb, hogy soha egyetlen pillanatra nem érezte a vágyat: idegen országokba utazni, idegen nyelveket megtanulni. Ösztönös hitelenséggel rázta a fejét,

amikor barátai és ismerősei a nagyvilág szépségeit rajzolták előtte és amikor igyekeztek rábeszélni arra, hogy — ha csak rövid időre is — szakítsa ki magát a mindennapos környezetből, a megszokott arcok közül. Hiszen Lambnak ezek a megszokott arcok jelentették az élet teljességét...

Egyetlenegyszer mégis rászánta magát, hosszas rábeszélés és hosszas vonakodás után, hogy kiránduljon az angol határokon túlra. Párisba ment, amely már ekkor is a világ fővárosa volt és ahová évszázadok óta zarándokolnak a földkerekség minden pontjáról azok, akik számára túlságosan szűk és túlságosan egyszínű az a világ, amelybe a sors szeszélye vetette őket. Életének egyetlen társával, Mary nővérével utazott el tehát egy forró nyári napon Párisba és az ismeretlen nagyváros zaja, az elébetáruuló kaosz egyszerűen megzavarta őt. Alighanem az első napon megszökik már a francia fővárosból, ha véletlenül — miközben nővérét bevásárló körútján kísérte — el nem vetődnek a Szajna partjára. És Lamb szeme egyszerre felcsillan. Ott álltak hosszú sorban a szajnaparti könyvárusok, előttük magasra halmozva régi korok elfelejtett kincsei. Lamb mormogott néhány szót és nővére ettől kezdve — egyedül járta a párisi boltokat. Amikor pedig a visszautazás napja elérkezett, a könyvárusok bódéi mellől kellett az író a pályaudvarra cipelni. Ez volt az első és egyetlen utolsó élménye Páris városáról. De ezt legalább élete végéig nem felejtette el...

London: ez volt tehát egyetlen szerelme és ennek a szerelmének emléket állított egyik könyvében is, amelyet meglehetősen kevéssé ismernek erre mifelénk. Valóságos gyónás ez a könyv, szobájáról, a szoba bútorairól, a kis uccákról, a szomszédos házakról és a nagyvárosi élet apró-cseprő örömeiről. Van ebben a könyvben egy fejezet, amelyben Lamb beszámol éjszakai kóborlásairól London uccáin. Összetalálkozik az éjszaka járókelőivel és az élet hajótöröttjeivel, akik kénytelenek fennmaradni, hiszen nincs hová lehajtani fejüket. Csodálatos alakokat tud itt megeleveníteni. És ez a fejezet mutatja, mennyire időt álló és mennyire általános vonatkozású a „Nagyváros balladája“. Londonról írta száz évvel ezelőtt, de többé-kevésbé lehetne írni ma is Párisról, Rómáról vagy a nyugati kultúra bármelyik centrumáról.